MaxiPAC

Παραδοτέο 2

Διαδικασίες και ζητήματα οργάνωσης στα πανεπιστήμια

Συνοπτική έκθεση που εκπονήθηκε για συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, φορείς χάραξης πολιτικής και άλλους εμπειρογνώμονες
σχετικά με τη διαδικασία MaxiPAC.eu για τη μεγιστοποίηση των ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί προηγουμένως
(πτυχία και εμπειρίες) των προσφύγων και των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση

Έργο MaxiPAC.eu
2019-1-BE02-KA203-060340
Διάρκεια: 31/12/2019 - 30/12/2022

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες 3
Γενική Εισαγωγή 4
1. Εισαγωγή αποτέλεσμα 2 6
2. Ομάδες Στόχου 7
***3.* Έρευνα για τις Πρακτικές Αναγνώρισης** 8
3.1 Η Αναγκαιότητα μιας Ενιαίας Διαδικασίας 8
3.2 Πρακτικές Αναγνώρισης στον χώρο της ΕΕ 9
***4.* Εκπαίδευση Διοικητικού Προσωπικού** 11
4.1 Μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) προσέγγιση 11
4.2 Μεθοδολογία, εργαλεία, συμμετέχοντες 11
4.3 Εργαλεία για την κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού στη διαδικασία MaxiPAC.eu 14
4.3.1 Το Φυλλάδιο 15
4.3.2 Κατευθυντήριες Γραμμές 16
4.3.3 Βίντεο 21
5. Προτάσεις Πολιτικής 22
5.1 Προτάσεις Πολιτικής σε διεθνές επίπεδο 22
5.2 Προτάσεις Πολιτικής σε εθνικό επίπεδο 23
5.3 Προτάσεις Πολιτικής σε επίπεδο Πανεπιστημίων 24
5.4 Εν συντομία: Συστάσεις για τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους φορείς χάραξης πολιτικής 26
***5.* Συμπέρασμα** 27

Συντομογραφίες

MaxiPAC.eu= συντομογραφία για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα με πλήρη τίτλο Maximising Previously Acquired Competences

UNHCR= Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

EQPR= Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Προσόντων για Πρόσφυγες (European Qualification Passport for Refugees)

ΜΚΟ= Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΑΕΙ= Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

ΔΟΜ= Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM)

CAP: Κέντρο Δια Βίου Μάθησης της Ιταλίας (Centre for Long-Life Learning)

CIMEA= αφορά το ιταλικό Κέντρο Πληροφόρησης για την Ακαδημαϊκή Κινητικότητα και την Ισοτιμία (Information Centre on Academic Mobility and Equivalence)

Γενική Εισαγωγή

Το έργο MaxiPAC.eu (Μεγιστοποίηση προηγουμένως αποκτηθεισών ικανοτήτων σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια) ξεκίνησε στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και ολοκληρώνεται στις 31 Δεκεμβρίου 2022, με συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα Erasmus + της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ομάδα-στόχος του, φοιτητής υπήκοος τρίτης χώρας, άτομα σε καταστάσεις που μοιάζουν με πρόσφυγες και άτομα που προέρχονται από μη ευρωπαϊκές χώρες που έχουν αποκτήσει δεξιότητες, προσόντα και δεν διαθέτουν αποδεικτικά έγγραφα, όπως πιστοποιητικά που αποδεικνύουν τις ικανότητες που έχουν αποκτήσει προηγουμένως για διάφορους λόγους. Τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια περιλαμβάνουν: Το Πανεπιστήμιο της Λαπωνίας στη Φινλανδία. ΤΟ ΕΚΚΕ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) στην Ελλάδα. AEGEE (Ευρωπαϊκή Φοιτητική Οργάνωση) στο Βέλγιο· το Πανεπιστήμιο του Μπάρι Άλντο Μόρο στην Ιταλία και ο επικεφαλής του έργου Πανεπιστήμιο Thomas More στο Βέλγιο. Για την επίτευξη του στόχου του έργου, οι εταίροι ανέλαβαν τα αποτελέσματα 1-5:

1. Ενιαία διαδικασία για την αξιοποίηση προηγουμένως αποκτηθεισών ικανοτήτων (Thomas More Kempen - Βέλγιο)
2. Λεπτομέρειες και οργανωτικές πτυχές στο Πανεπιστήμιο (Μπάρι Άλντο Μόρο - Ιταλία)
3. Πώς εφαρμόζεται η διαδικασία στα Πανεπιστήμια; (Τόμας Μορ Κέμπεν - Βέλγιο)
4. Πώς να χειριστείτε τις γλώσσες; (Πανεπιστήμιο Λαπωνίας - Φινλανδία)
5. Υποστήριξη ηλεκτρονικής μάθησης (ΕΚΚΕ - Ελλάδα)

Όσον αφορά τη νομιμότητα και το σκεπτικό για την αντιμετώπιση του παραπάνω προβλήματος, η Διακήρυξη της Μπολόνια (1999) διευκρινίζει ότι τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών στην Ευρώπη έχουν την αυτονομία να αξιοποιούν τα προσόντα και τις ικανότητες που αποκτώνται αλλού σύμφωνα με τα πρότυπά τους. Επιπλέον, η Σύμβαση της Λισαβόνας για την αναγνώριση (1997) έθεσε την ανάγκη να αναπτύξουν οι χώρες της ΕΕ διαδικασίες για την αξιολόγηση του κατά πόσον ομάδες ως πρόσφυγες και εκτοπισθέντες πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στους τόπους απασχόλησης, ακόμη και όταν τα προσόντα δεν μπορούν να αποδειχθούν μέσω αποδεικτικών εγγράφων. Ωστόσο, παρά την αυτονομία αυτή, η στοχευόμενη ομάδα μεταναστών και όσοι βρίσκονται σε καταστάσεις που μοιάζουν με πρόσφυγες και ταξιδεύουν στην Ευρώπη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις. Ειδικότερα, όταν οι προηγουμένως αποκτηθείσες ικανότητές τους δεν αναγνωρίζονται στην Ευρώπη με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εργαστούν ή να σπουδάσουν. Άλλα εμπόδια που αντιμετωπίζουν περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την ανεπαρκή πρόσβαση σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες και υπηρεσίες γλωσσικής υποστήριξης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αντιμετώπιση των απαιτήσεων του προγράμματος του Πανεπιστημίου, των διαδικασιών μάθησης και των αναγκών απασχόλησης μπορεί να είναι δύσκολη, ειδικά όταν οι πληροφορίες διατίθενται σε γλώσσες διαφορετικές από εκείνες της ομάδας στόχου.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων, η MaxiPAC έχει αναπτύξει μια διαδικασία με τα ακόλουθα περιεχόμενα για να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων της στοχευόμενης ομάδας μεταναστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η διαδικασία καθιστά επίσης διαθέσιμα, διάφορα βήματα που μπορούν να προσαρμοστούν στις γενικές διαδικασίες εισδοχής για την εγγραφή φοιτητών σε προγράμματα σπουδών σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Λαμβάνει υπόψη, τα εξής:

- Δομημένη σάρωση: Μέσο για την παροχή αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τα εκπαιδευτικά προσόντα, την επαγγελματική εμπειρία και τις γλωσσικές δεξιότητες του αιτούντος. Μια σάρωση που ισχύει για όλα τα ευρωπαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά τη λήψη.
- Πολλαπλές σύντομες περιπτώσεις: Ένα αρχικό και χαμηλού κόστους βήμα για τη μέτρηση της σκοπιμότητας του μαθητή και του επιλεγμένου προγράμματος.
- Χαρτοφυλάκιο: Περιλαμβάνει διάφορες μορφές αξιολογήσεων που προσφέρονται στον αιτητή ως το κύριο βήμα της διαδικασίας της ΑΗΚ.

- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη: Υποστήριξη που παρέχεται στον φοιτητή καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων. Αυτή η υποστήριξη της κατάρτισης ένταξης που συντονίζεται από τις φοιτητικές υπηρεσίες του σχετικού ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με άλλες τοπικές υπηρεσίες που μπορούν να υποστηρίξουν την κατάρτιση ένταξης προσφύγων. Αυτό το βήμα είναι μάλλον μια συνεχής διαδικασία κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

1. Εισαγωγή αποτέλεσμα 2

Στο πλαίσιο του έργου MaxiPAC.eu, το Πανεπιστήμιο του Μπάρι (της Ιταλίας) ήταν υπεύθυνο για το Παραδοτέο 2 "*Διαδικασίες και ζητήματα οργάνωσης στα Πανεπιστήμια*". Πιο συγκεκριμένα, αυτό το Παραδοτέο σχετίζεται με την παροχή μεθοδολογιών/κατευθυντήριων γραμμών, καθώς και ενός μεθοδολογικού πλαισίου για την εφαρμογή στο διοικητικό προσωπικό που εμπλέκεται στη διαδικασία αναγνώρισης προηγούμενης εκπαίδευσης για φοιτητές τρίτων χωρών στο πανεπιστήμιο. Το παρόν έργο σε σύγκριση με άλλα εκπαιδευτικά έργα (π.χ. NOKUT, KA2 Toolkit 1 (2016-2018) + KA2 REACT (2018-2020), δίνει με καινοτόμο και πρωτότυπο τρόπο, προσοχή στις λεπτομέρειες προκειμένου να καταστεί η εφαρμογή της αναγνώρισης μια ορθή διαδικασία στα πανεπιστήμια. Ως εκ τούτου, το Παραδοτέο 2 καθοδηγήθηκε από τα ακόλουθα κύρια ερευνητικά ερωτήματα:

- Σε ποιο βαθμό τα πανεπιστήμια διαθέτουν υπηρεσίες στις οποίες μπορούν να συμπεριληφθούν καθήκοντα αναγνώρισης και ποιες υπηρεσίες και λειτουργίες είναι απαραίτητες;
- Πού υπάρχει έλλειψη υποστήριξης του προσωπικού για την ορθή εκτέλεση αυτού του καθήκοντος;

Για να απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα, το Πανεπιστήμιο του Μπάρι, βασιζόμενο στον ερευνητικό επαγγελματισμό των μελών του στον εκπαιδευτικό τομέα, καθώς και στην εδραιωμένη εμπειρογνωμοσύνη στην επικύρωση και αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσης (τυπικής, μη τυπικής, άτυπης), πραγματοποίησε, πρώτον, μια μελέτη ανασκόπησης των κοινών πρακτικών αναγνώρισης στα συμβούλια της ΕΕ. Η μελέτη αυτή αποσκοπούσε να αναλύσει και να ερμηνεύσει τις κύριες προκλήσεις και κρίσιμα ζητήματα στην αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσης και των ικανοτήτων των σπουδαστών από τρίτες χώρες. Στη συνέχεια, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε μια έξυπνη εκπαιδευτική διαδρομή με στόχο την υποστήριξη του διοικητικού προσωπικού, με τη συμμετοχή όλων των εταίρων του έργου MaxiPAC.eu.

2. Ομάδες Στόχου

Μία από τις πιο συχνές προκλήσεις που αντιμετωπίστηκαν κατά την εφαρμογή των διαδικασιών αναγνώρισης στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ, με την πάροδο των ετών, ήταν οι δυσκολίες στην εισαγωγή και διαχείριση της σταδιοδρομίας των φοιτητών, η οποία φαίνεται ελλιπής και δεν ευθυγραμμίζεται με τα εθνικά συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από αυτή την άποψη, το διοικητικό προσωπικό που εμπλέκεται στις διαδικασίες αναγνώρισης διαδραματίζει καίριο ρόλο, όχι μόνο στην υποστήριξη των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών, αλλά και στη διασφάλιση μιας ορθής, ευέλικτης και χωρίς αποκλεισμούς διαδικασίας. Στο πλαίσιο του έργου MaxiPAC.eu το Πανεπιστήμιο του Μπάρι επικεντρώθηκε στον προσδιορισμό και το σχεδιασμό των πιο αποτελεσματικών τρόπων κατάρτισης του διοικητικού προσωπικού που υποστηρίζει τους φοιτητές στις τέσσερις φάσεις αναγνώρισης που ορίζονται στη διαδικασία MaxiPAC.eu (Παραδοτέο 1).

Η παροχή καθοδήγησης και κατάρτισης στο διοικητικό προσωπικό για την εφαρμογή της προσέγγισης MaxiPAC.eu είναι μια σημαντική πτυχή που οδήγησε στο να αποσαφηνιστεί ο τρόπος με τον οποίο μια ευρωπαϊκή συστημική και ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τις τοπικές, εθνικές πολιτικές και πρακτικές είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί μια υγιής, διαφανής και αποτελεσματική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς για τους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών.

Λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο του ευρωπαϊκού συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η ενημέρωση και η κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού σχετικά με τις δραστηριότητες καθοδήγησης, καθώς και σχετικά με την επίσημη διαδικασία αναγνώρισης, αποτελούν καίριο στοιχείο για τη διασφάλιση ενός καλού αποτελέσματος στην αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσης και των ικανοτήτων των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών.

Με βάση τις δεξιότητες του διοικητικού προσωπικού, το έργο επέτρεψε:

1. τον εκσυγχρονισμό και τη βελτιστοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών,
2. τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ιδρυμάτων και των ενδιαφερομένων μερών (π.χ. φοιτητικοί σύλλογοι, ΜΚΟ κ.λπ.),
3. τη βελτίωση της παροχής και της ποιότητας των υπηρεσιών.

Μαζί με τις δραστηριότητες καθοδήγησης, όπως η διδασκαλία, η καθοδήγηση και οι δραστηριότητες εκπαίδευσης από ομότιμους, οι πρακτικές εισαγωγής που εφαρμόζονται από το διοικητικό προσωπικό είναι σχετικές με την υποστήριξη των φοιτητών τρίτων χωρών στην πορεία ένταξής τους. Επιπλέον, ο ρόλος του διοικητικού προσωπικού είναι ζωτικής σημασίας διότι πρέπει να εξηγήσει στους φοιτητές από τρίτες χώρες τη διαδικασία αναγνώρισης επισημαίνοντας: τα έξοδα (π.χ. σε περίπτωση διδάκτρων), το χρόνο, την προσπάθεια, τις αντικειμενικές πιθανότητες εισαγωγής και ολοκλήρωσης της διαδικασίας.

Από αυτή την άποψη, το Παραδοτέο 2 του έργου MaxiPAC.eu επισημαίνει πόσο σημαντική είναι η ύπαρξη μιας λογικά κλιμακούμενης διαδικασίας αναγνώρισης: όχι μόνο για τους φοιτητές αλλά και για το διδακτικό και ακαδημαϊκό προσωπικό.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε αρχικά τη συστηματική μελέτη ανασκόπησης των πρακτικών αναγνώρισης που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ΕΕ. Η μελέτη αυτή διενεργήθηκε για να ανιχνευθεί εάν και σε ποιο βαθμό έχουν καθοριστεί και υλοποιηθεί κοινές πρακτικές, σε εθνικό επίπεδο, στα διάφορα ευρωπαϊκά συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στη συνέχεια, αναφέρουμε τον τρόπο με τον οποίο έχει σχεδιαστεί και υλοποιηθεί η εκπαιδευτική διαδρομή για το διοικητικό προσωπικό. Τέλος, παρέχουμε κριτικά ορισμένες συμβουλές πολιτικής σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

3. Έρευνα για τις Πρακτικές Αναγνώρισης

3.1 Η Αναγκαιότητα μιας Ενιαίας Διαδικασίας

Οι επιστημολογικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις της έννοιας της δια βίου μάθησης έχουν εξεταστεί και αναγνωριστεί ευρέως τα τελευταία είκοσι χρόνια. Η δια βίου μάθηση βρίσκεται στην πολιτική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εδώ και δεκαετίες. Από αυτή την άποψη, οι αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της αυτονομίας, της ενεργού συμμετοχής του πολίτη, της προσωπικής αυτοεπίτευξης, της κοινωνικής ένταξης και της απασχολησιμότητας που συνδέονται με τη δια βίου μάθηση έχουν θεωρηθεί ως στρατηγικός μοχλός για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική σταθερότητα και την αποκατάσταση των διαρθρωτικών ανισοτήτων των φυλετικά μειονοτικών ομάδων.

Οι διαφορετικές εννοιολογήσεις της διά βίου μάθησης (συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού της μη τυπικής και της άτυπης εκπαίδευσης) έχουν δημιουργήσει έναν όγκο πρακτικών επικύρωσης και αναγνώρισης για διαφορετικές ομάδες-στόχους σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό χώρο. Ταυτόχρονα, είναι κάπως ασαφές ποιοι παράγοντες διευκολύνουν ή αναστέλλουν την εφαρμογή αυτών των διαδικασιών, μια πτυχή που έχει γίνει πιο επείγουσα λόγω των νέων μεταναστευτικών κυμάτων, καθώς και της πρόσφατης πανδημίας του κορονοϊού (COVID-19).

Πιο συγκεκριμένα, η υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με την αναγνώριση της εκπαίδευσης των σπουδαστών υπηκόων τρίτων χωρών (δηλαδή των προσόντων και/ή των ικανοτήτων που αποκτήθηκαν αλλού) θεωρείται γενικά εκτεταμένη όσον αφορά τις αρχές και τις πρακτικές. Ωστόσο, παρά την πολιτική αναγνώριση της σημασίας των πρακτικών αναγνώρισης, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό το ευρύ πεδίο έρευνας παρουσιάζει ελάχιστα αποτελέσματα (ή μερικές φορές αναποτελεσματικές εφαρμογές) στα ευρωπαϊκά πλαίσια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Σύμβαση της Λισαβόνας, από τη μία πλευρά, αναφέρει ότι όλες οι χώρες πρέπει να αναπτύξουν διαδικασίες οι οποίες αξιολογούν κατά πόσον οι πρόσφυγες και οι εκτοπισμένοι πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή σε δραστηριότητες απασχόλησης, ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες τα προσόντα δεν μπορούν να αποδειχθούν με έγγραφα στοιχεία, ενώ από την άλλη πλευρά, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν την αυτονομία να οργανώνουν την εισροή υπηκόων τρίτων χωρών και να αποφασίζουν για το πρόγραμμα αυτής της ομάδας των εισερχομένων. Ωστόσο, απουσιάζει οποιαδήποτε δομή όσον αφορά την αναγνώριση των προσόντων και των ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί αλλού για τους υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Ευρώπη αφού έχουν ήδη εισέλθει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εκτός Ευρώπης. Προφανώς, δεν υπάρχει κατάλληλο εργαλείο που να επιτρέπει στα πανεπιστήμια να αναβαθμίζουν αποτελεσματικά τα προσόντα και τις ικανότητες των υπηκόων τρίτων χωρών που αποκτήθηκαν αλλού. Επιπλέον, δεν έχει πραγματοποιηθεί συστηματική ανάλυση των στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί από προηγούμενες μελέτες σχετικά με τις πρακτικές αναγνώρισης των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών στα πανεπιστήμια.

Το έργο MaxiPAC.eu, Παραδοτέο 2, επιχειρεί να καλύψει αυτό το κενό παρέχοντας μια επικαιροποιημένη επισκόπηση των πρακτικών επικύρωσης και αναγνώρισης για φοιτητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο εντός της ΕΕ.

3.2 Πρακτικές Αναγνώρισης στον χώρο της ΕΕ

Στο πλαίσιο της προοπτικής της δια βίου μάθησης, η εκπαίδευση που λαμβάνει χώρα οπουδήποτε και οποτεδήποτε στη ζωή των ατόμων πρέπει να εντοπιστεί και να γίνει ορατή. Η παραδοχή αυτή, στα ευρωπαϊκά έγγραφα πολιτικής αποτελεί βασική πτυχή για τη διασφάλιση της αρχής της ισοδυναμίας της μάθησης των ατόμων, για την ένταξη ευρύτερων τμημάτων του πληθυσμού στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και για την οικοδόμηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Σε αυτό το πνεύμα, η προσοχή που αξίζει στην αναγνώριση των προσόντων και των ικανοτήτων, ως μέσο για την ισότητα και την κοινωνική ένταξη, έχει επηρεάσει βαθιά την εκπαιδευτική έρευνα, την εκπαιδευτική πολιτική (σε εθνικό και τοπικό επίπεδο) και τις εκπαιδευτικές πρακτικές.

Διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, συμφωνώντας ως προς τη σημασία της αναγνώρισης και πιστοποίησης της άτυπης μάθησης, έχουν εκφράσει την ανάγκη να καταστεί η εκπαίδευση "εκτός σχολικής αίθουσας" ορατή και να εκτιμηθεί με πιο ευέλικτο και αποτελεσματικό τρόπο. Ακολουθώντας τις *Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Επικύρωση της μη Τυπικής και Άτυπης Εκπαίδευσης*, αναπτύχθηκαν με την πάροδο των ετών διαφορετικές προσεγγίσεις (π.χ. αρχικά στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και στη συνέχεια στη Σκωτία, τη Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Δανία), με έμφαση σε διαφορετικά πλαίσια (π.χ. τον χώρο εργασίας, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση), για διαφορετικές ομάδες-στόχους (π.χ. μετανάστες, γυναίκες, απασχολησιμότητα φοιτητών) και διαφορετικούς σκοπούς.

Το 2012 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε τις *Συστάσεις για την Επικύρωση της μη Τυπικής και Άτυπης Μάθησης*, ζητώντας από όλα τα κράτη μέλη να καθορίσουν εντός του 2018 τις "αναγκαίες ρυθμίσεις για την επικύρωση". Ωστόσο, στις μέρες μας, η υπερπαραγωγή μεθόδων και τεχνικών σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες πιστοποίησης επισημαίνει ότι ο προσδιορισμός και η χρήση μιας κοινά αποδεκτής πρακτικής απέχουν πολύ από αυτή την επιδίωξη. Διάφορες μελέτες κατέδειξαν πόσο πολύπλοκη και προβληματική φαίνεται να είναι η αναγνώριση της άτυπης εκπαίδευσης, ιδίως για ομάδες-στόχους όπως οι μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Επιπλέον, οι μελέτες αυτές έδειξαν πώς η άτυπη εκπαίδευση, ακόμη και μέσα στο συμφωνημένο νομοθετικό πλαίσιο, δεν είχε επαρκή αναγνώριση: οι δυσκολίες για την εφαρμογή της αναγνώρισης/πιστοποίησης επηρεάζουν επίσης την κοινωνική ένταξη. Άλλες μελέτες, αντίθετα, υπογράμμισαν πώς υποτιμάται η δύναμη της αναγνώρισης όσον αφορά την ελευθερία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ισότητα. Η συγκριτική ανάλυση που πραγματοποίησε η Επιτροπή της ΕΕ το 2010 επιβεβαιώνει πόσο αδύναμες μπορεί να είναι οι διαδικασίες αναγνώρισης σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Ένα λανθάνον παράδοξο γίνεται εμφανές εδώ: κάποιοι άνθρωποι μπορεί να αποθαρρυνθούν από τη διαδικασία της αναγνώρισης με αποτέλεσμα τον μεγαλύτερο κοινωνικό αποκλεισμό τους. Επιπλέον, αυτό που γίνεται σαφές είναι η δυσκολία ενσωμάτωσης των πρακτικών αναγνώρισης και πιστοποίησης στα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα.

Ορισμένοι παράγοντες που μπορεί να περιορίζουν ή να διευκολύνουν την πρόσβαση σε πρακτικές αναγνώρισης αναφέρονται παρακάτω:

- Η ανάγκη διαφοροποίησης μεταξύ του βαθμού επίδοσης που απονέμεται, με όρους οριζόντιους (υπό την έννοια της προόδου μέσα στο σύστημα) και κάθετους (υπό την έννοια των σταθερών βαθμών επίδοσης κατά τη μετάβαση από το ένα ίδρυμα στο άλλο) μέσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα,
- Το επίπεδο αυτονομίας και ευελιξίας που έχουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όσον αφορά τις διαδικασίες αξιολόγησης,
- Η προσβασιμότητα σε προγράμματα δια βίου μάθησης,
- Η οργάνωση των μαθησιακών διαδρομών,
- Η οικονομική υποστήριξη,
- Ο προσδιορισμός συγκεκριμένων ευκαιριών συνεχούς μάθησης/εκπαίδευσης.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι εντοπίζονται ορισμένα προβλήματα επηρεάζουν την αναγνώριση/επικύρωση όπως:

- Οι περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης των ατόμων σε αυτές τις πρακτικές,
- Η έλλειψη συνοχής μεταξύ των διαφόρων προσεγγίσεων αναγνώρισης, και
- Η έλλειψη ενός μοναδικού ορισμού από την άποψη της πολιτικής.

Παρόλο που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθορίσει ένα κοινό πλαίσιο, υπάρχουν πολλές διαφορές μεταξύ των διαφόρων πρωτοβουλιών που λαμβάνονται, στην πολιτική και στην πράξη, για τη διευκόλυνση της ένταξης και της ενσωμάτωσης. Μερικές φορές οι διαφορές αυτές είναι σημαντικές μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Λαμβάνοντας υπόψη το πολύπλοκο τοπίο της επικύρωσης και της αναγνώρισης Η *Ευρωπαϊκή Απογραφή για την Επικύρωση της μη Τυπικής και Άτυπης Εκπαίδευσης* (CEDEFOP, 2014) έδωσε μια λεπτομερή εικόνα της τρέχουσας κατάστασης. Η εν λόγω απογραφή υπογραμμίζει πώς το κενό είναι σχετικό με την ανάπτυξη των συστημάτων αναγνώρισης και πιστοποίησης: ενώ έχει επιφυλαχθεί μεγάλη προσοχή στα αποτελέσματα της αναγνώρισης, έχουν γίνει λίγες προσπάθειες σε θεωρητικό (τι είναι η αναγνώριση και τι μπορεί να επιτύχει) και μεθοδολογικό επίπεδο (προσεγγίσεις και πρακτικές της αναγνώρισης).

Τα πρώτα στοιχεία του έργου MaxiPAC.eu, Παραδοτέο 2, με βάση την εξέταση της βιβλιογραφίας καθώς και της έρευνας γραφείου σχετικά με τις πρακτικές αναγνώρισης και επικύρωσης που εφαρμόζουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ, επιβεβαιώνουν ότι το σενάριο δεν έχει λογική και χωρίς συνοχή. Αν από τη μία πλευρά, υπάρχουν συνεπή σημάδια προόδου στον καθορισμό των εφικτών στόχων, από την άλλη πλευρά, υπάρχουν ορισμένα άλυτα διλήμματα αξιολόγησης (π.χ. ποιος είναι υπεύθυνος για την αναγνώριση; Ποια κριτήρια πρέπει να ληφθούν υπόψη σε αυτή τη διαδικασία αξιολόγησης;). Λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο που έχουν τα αποτελέσματα της αναγνώρισης της εκπαίδευσης των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών ως πρακτικές επέκτασης στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι διαδικασίες αυτές πρέπει να εξεταστούν πιο προσεκτικά.

Η Σύμβαση της Λισσαβόνας (1997) -που έχει υπογραφεί και επικυρωθεί από όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες- ορίζει: 'Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει όλα τα εφικτά και εύλογα μέτρα στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού του συστήματος και σύμφωνα με τις συνταγματικές, νομικές και κανονιστικές του διατάξεις για την ανάπτυξη διαδικασιών που αποσκοπούν στη δίκαιη και ταχεία αξιολόγηση των προσφύγων, των εκτοπισμένων και των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση που ομοιάζει με προσφυγική'. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) πρέπει να πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε προγράμματα περαιτέρω τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή σε δραστηριότητες απασχόλησης, ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες τα προσόντα που αποκτήθηκαν σε ένα από τα μέρη δεν μπορούν να αποδειχθούν με έγγραφα στοιχεία.

4. Εκπαίδευση Διοικητικού Προσωπικού

4.1 Μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) προσέγγιση

Ένας από τους κύριους στόχους του έργου MaxiPAC.eu που συνδέεται ειδικά με το Παραδοτέο 2 ήταν να περιγράψει την κατάσταση των πολιτικών και των υπηρεσιών που παρέχονται από τα πανεπιστήμια-εταίρους στον τομέα της υποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών, εντοπίζοντας τη σοβαρότητα αλλά και τις ανάγκες από την πλευρά του διοικητικού προσωπικού για την πρώτη υποδοχή φοιτητών που ανήκουν στην συγκεκριμένη ομάδα στόχο. Κατά συνέπεια, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε τελικά μια κατάρτιση μέσω διαδικτυακού σεμιναρίου για το προσωπικό υποδοχής με σκοπό την υποστήριξη του διοικητικού προσωπικού των πανεπιστημίων, παρέχοντάς του τα κατάλληλα εργαλεία και μέσα για την αντιμετώπιση των πολύπλοκων διαδικασιών αναγνώρισης.

Υπό το πρίσμα αυτής της παραδοχής, η παρούσα ενότητα της έκθεσης συνοψίζει τις συγκεκριμένες δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Πανεπιστήμιο του Μπάρι για την εκπλήρωση αυτών των στόχων και παρουσιάζει τα αποτελέσματα που προέκυψαν στο ευρύτερο πλαίσιο του έργου MaxiPAC.eu.

Η προσέγγιση που χρησιμοποίησε η ερευνητική ομάδα για να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες είναι μια προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up), βασισμένη στην αναγνώριση ότι το διοικητικό προσωπικό θα μπορούσε να είναι ο καλύτερος πληροφοριοδότης σχετικά με τις τρέχουσες κρίσιμες καταστάσεις που αντιμετωπίζονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στα πανεπιστήμια και, αν εμπλακεί κατάλληλα, θα μπορούσε να υποστηρίξει γόνιμα την ερευνητική ομάδα στη διαμόρφωση εργαλείων και μέσων που θα μπορούσαν να διευκολύνουν συγκεκριμένα την εισαγωγή μιας ενιαίας διαδικασίας. Κατά συνέπεια, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ειδικές δράσεις με αυτόν τον στόχο, όπως περιγράφονται λεπτομερώς στις ακόλουθες ενότητες.

4.2 Μεθοδολογία, εργαλεία, συμμετέχοντες

Σύμφωνα με το σχέδιο εργασίας που συμφωνήθηκε από την κοινοπραξία του έργου MaxiPAC.eu, η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο του Μπάρι, διαρθρώθηκε σε διάφορα επίπεδα, υιοθετώντας επίσης μια σειρά εργαλείων για την υποστήριξη της συλλογής πληροφοριών.

Μια πρώτη διερεύνηση των απαραίτητων προϋποθέσεων για την πρώτη υποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της διεθνούς κατάρτισης στο Βέλγιο τον Οκτώβριο του 2021. Εκεί, κατά τη διάρκεια των συνεδριών εργασίας που προέβλεπε η ημερήσια διάταξη της εκδήλωσης, διεξήχθησαν ομαδικά εστιασμένες συζητήσεις με εκπροσώπους των πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων εταίρων του έργου για τη διερεύνηση της παρούσας κατάστασης και των σημερινών αναγκών του διοικητικού προσωπικού κατά την αλληλεπίδραση με υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διεκδικούν την αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσής τους. Η υπόδειξη (βασικός άξονας συζήτησης) για τις ομαδικά εστιασμένες συζητήσεις ήταν: *Τι λειτουργεί, τι δεν λειτουργεί στη διαδικασία που χρησιμοποιείται σήμερα στο ίδρυμά σας*;

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτή την πρώτη διερεύνηση αναλύθηκαν και μοιράστηκαν με τους εταίρους, δημιουργήθηκε περιγραφικό υλικό για να σκιαγραφηθούν οι κρισιμότητες αλλά και οι προτάσεις που προέρχονταν από το προσωπικό υποδοχής από κάθε χώρα εταίρο. Τα κύρια ευρήματα ανέδειξαν θετικές και αρνητικές πτυχές: ευέλικτες και προσαρμοσμένες υπηρεσίες για τους φοιτητές, συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων, αλλά και γλωσσικά εμπόδια και γραφειοκρατικός φόρτος εργασίας, διαπολιτισμικός αναλφαβητισμός και δυσκολίες συντονισμού, σε τοπικό επίπεδο (π.χ. διαφορετικά τμήματα, σχολεία κ.λπ.).

Σε συνέχεια αυτής της περιγραφικής φάσης και ως συνέπεια της εξέλιξης του Παραδοτέου 1, το οποίο προέβλεπε τον ορισμό και την πρόταση μιας συγκεκριμένης ενιαίας διαδικασίας για την εφαρμογή της στα πανεπιστήμια, διοργανώθηκαν δύο online συνεδρίες κατάρτισης προκειμένου να υπάρξει ενημερωτική ανατροφοδότηση και χρήσιμες προτάσεις για την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας MaxiPAC.eu.

Στις 25 και στις 27 Ιανουαρίου 2022, η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου του Μπάρι συναντήθηκε με το διοικητικό προσωπικό από κάθε εθνικό πλαίσιο του εταιρικού σχήματος προκειμένου να διερευνήσει την αντίληψή τους για τη διαδικασία με ειδική αναφορά στα δυνατά και αδύναμα σημεία της.

Οι συμμετέχοντες στην πρώτη συνεδρία ήταν 7: 3 από το Πανεπιστήμιο του Μπάρι (Ιταλία), Serafina Pastore, Amelia Manuti, Marianna Colosimo, 2 από το Πανεπιστήμιο Thomas More (Βέλγιο), Vera Nijs και Els Voet, 2 από το Πανεπιστήμιο της Λαπωνίας (Φινλανδία), Tkach Pavel και Tiina Maki Petaja. Ενώ στη δεύτερη συνεδρία συμμετείχαν 4 από το Πανεπιστήμιο του Μπάρι (Ιταλία), Serafina Pastore, Amelia Manuti, Fausta Scardigno, Marianna Colosimo, 3 από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών -ΕΚΚΕ και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ελλάδα), Άγγελος Τραμουντάνης, Αλεξάνδρα Θεοφίλη και Πολύκαρπος Παπαδόπουλος.

Τα θέματα που καλύφθηκαν κατά τη διάρκεια της κατάρτισης ήταν:

- Ποιες είναι τα κύρια κρίσιμα ζητήματα ή/και δυσκολίες που βλέπετε στη διαδικασία που χρησιμοποιείται σήμερα για την επίσημη αναγνώριση των προσόντων (πτυχίων) και της μάθησης/δεξιοτήτων/ικανοτήτων που έχουν προηγουμένως αποκτηθεί σε άτυπα και μη τυπικά περιβάλλοντα από τους σπουδαστές που είναι πρόσφυγες ή/και υπήκοοι τρίτων χωρών;

- Εάν ρίξετε μια ματιά στη διαδικασία MaxiPAC.eu, ποιες πρακτικές/διαδικασίες θεωρείτε ότι χρειάζονται κυρίως προσοχή για να διασφαλιστεί η εφικτή και αποτελεσματική εφαρμογή της;

- Ποιες είναι οι ανάγκες σας όσον αφορά τις επαγγελματικές σας ικανότητες/εμπειρία/γνώση για την εφαρμογή αυτής της διαδικασίας;

Οι παραπάνω πίνακες παρουσιάζουν τα κύρια αποτελέσματα από τις δύο συνεδρίες.

Επισκόπηση των βασικών ζητημάτων που προέκυψαν κατά τη συζήτηση (25 Ιανουαρίου 2022)

Στάδια της διαδικασίας MaxiPAC.eu	Κρίσιμα σημεία - δυσκολίες	Δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν
1. Ανίχνευση Ευρωπαϊκών Προσόντων (European Qualifications Scan)	Δυσκολίες στη γλώσσα, δυσκολίες στη γνώση του ειδικού περιεχομένου του τίτλου σπουδών που αποκτήθηκε προηγουμένως (π.χ. ένα πτυχίο νομικής δεν είναι καθολικό όσον αφορά την εμπειρογνωμοσύνη)	Γλωσσικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες (ενσυναίσθηση, επικοινωνία, άνοιγμα στον πολιτισμό), τεχνικές δεξιότητες (γνώση στον τομέα των σπουδών)
2. Πολλαπλές σύντομες περιπτώσεις	Σε περίπτωση δυσκολίας στον να ζητήσουν κάτι προφορικά είναι προτιμότερο να τους ζητούν να το γράψουν	Σχεδόν το ίδιο με το προηγούμενο στάδιο
3. Χαρτοφυλάκιο και αξιολόγηση	Δυσκολίες στην εξεύρεση και οργάνωση υποστηρικτικών αποδεικτικών στοιχείων, χρονοβόρες διαδικασίες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τα κίνητρά τους, ιδίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν λίγες προϋποθέσεις για να προχωρήσουν περαιτέρω	Καθοδήγηση
4. Αξιολόγηση της ψυχοκοινωνικής κατάστασης	Αυτό το βήμα θα μπορούσε να βιωθεί από τον φοιτητή ως πολύ παρόμοιο με το πρώτο, καθώς είναι μια στιγμή αφιερωμένη στον αναστοχασμό σχετικά με την κατάσταση της παρούσας κατάστασης και τη δυνατότητα προβολής στο μέλλον.	Κοινωνικοοικονομική γνώση του πλαισίου στο οποίο ο φοιτητής επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του (π.χ. είναι σημαντικό να λαμβάνεται επίσης υπόψη ο μέσος μισθός στη χώρα καταγωγής σε σύγκριση με τη χώρα υποδοχής, ώστε να έχει σαφή εικόνα για την οικονομική δυνατότητα)

Επισκόπηση των βασικών ζητημάτων που προέκυψαν κατά την συζήτηση (27 Ιανουαρίου 2022)

Στάδια της διαδικασίας MaxiPAC.eu	Κρίσιμα σημεία - δυσκολίες	Δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν	Προτάσεις για την υλοποίηση
1. Ανίχνευση Ευρωπαϊκών Προσόντων (European Qualifications Scan)	Δυσκολίες στη γλώσσα, δυσκολίες στη γνώση του ειδικού περιγράμματος του τίτλου σπουδών που αποκτήθηκε στο παρελθόν (π.χ. ένα πτυχίο νομικής δεν είναι καθολικό όσον αφορά την τεχνογνωσία)	Γλωσσικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες (ενσυναίσθηση, επικοινωνία, άνοιγμα στον πολιτισμό), τεχνικές δεξιότητες (γνώση στον τομέα των σπουδών)	Συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τα κίνητρα, την πρόθεση να παραμείνουν ή να φύγουν από τη χώρα όπου σπουδάζουν. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το χρόνο, το κόστος, τις δυνατότητες επιτυχίας
2. Πολλαπλές σύντομες περιπτώσεις	Σε περίπτωση δυσκολίας στον να ζητήσουν κάτι προφορικά είναι προτιμότερο να τους ζητούν να το γράψουν	Σχεδόν το ίδιο με το προηγούμενο στάδιο	Λίστα με προηγούμενες εμπειρίες (ενδεικτικά) Συμμετοχή των ΜΚΟ και οργανώσεων μεταναστών
3. Χαρτοφυλάκιο και αξιολόγηση	Δυσκολίες στην εξεύρεση και οργάνωση υποστηρικτικών αποδεικτικών στοιχείων, χρονοβόρες διαδικασίες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τα κίνητρά τους, ιδίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν λίγες προϋποθέσεις για να προχωρήσουν περαιτέρω	Καθοδήγηση	Κατάλογος ελέγχου των πιθανών αποδεικτικών στοιχείων που πρέπει να προσκομιστούν Δυσκολίες στην κατανόηση των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων (πίνακας για την επισκόπηση των κύριων κοινών σημείων και των διαφορών μεταξύ των συστημάτων)
4. Αξιολόγηση της ψυχοκοινωνικής κατάστασης	Αυτό το βήμα θα μπορούσε να βιωθεί από τον φοιτητή ως πολύ παρόμοιο με το πρώτο, καθώς είναι μια στιγμή αφιερωμένη στον αναστοχασμό σχετικά με την κατάσταση της παρούσας κατάστασης και τη δυνατότητα προβολής στο μέλλον.	Κοινωνικοοικονομική γνώση του πλαισίου στο οποίο ο φοιτητής επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του (π.χ. είναι σημαντικό να λαμβάνεται επίσης υπόψη ο μέσος μισθός στη χώρα καταγωγής σε σύγκριση με τη χώρα υποδοχής, ώστε να έχει σαφή εικόνα για την οικονομική δυνατότητα)	Πρεσβευτές (τελειόφοιτοι φοιτητές τρίτων χωρών) που έχουν υποβληθεί στην ίδια διαδικασία

Συνοπτικά, μεταξύ των θετικών πτυχών, αναδείχθηκαν η ευελιξία και οι εξατομικευμένες υπηρεσίες από τα

πανεπιστήμια, η παροχή συμβουλών και η δικτύωση (πανεπιστημιακή συνεργασία), ωστόσο αναφέρθηκαν και περισσότερες αρνητικές πτυχές, όπως η γλώσσα (εμπόδιο), ο γραφειοκρατικός φόρτος εργασίας, ο διαπολιτισμικός αναλφαβητισμός/έλλειψη ικανοτήτων, οι δυσκολίες στην ανάκτηση προσόντων/αποδεικτικών εγγράφων από τις χώρες προέλευσης, η στόχευση της εθνικής πολιτικής στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ορισμένες δυσκολίες στον συντονισμό, σε τοπικό επίπεδο, διαφορετικών τμημάτων, σχολείων κ.λπ.

Τα παραπάνω αποτελέσματα χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη ενός φυλλαδίου.

4.3 Εργαλεία για την κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού στη διαδικασία MaxiPAC.eu

Ξεκινώντας από την παραδοχή ότι το διοικητικό προσωπικό των πανεπιστημίων καλείται συχνά να αποτελέσει την πρώτη διασύνδεση κατά την υποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών και ότι έχει εκδηλώσει σαφώς την ανάγκη να υποστηριχθεί, ιδίως όσον αφορά την παροχή πληροφοριών σε αυτόν τον στόχο, βοηθώντας τους να ξεκινήσουν μια διαδικασία, στην προηγούμενη φάση του έργου, σύμφωνα με τους στόχους του Παραδοτέου 2, το Πανεπιστήμιο του Μπάρι παρήγαγε δύο επιχειρησιακά μέσα/πόρους, αφιερωμένα στο διοικητικό προσωπικό για να υποστηρίξει κατάλληλα τη διαδικασία MaxiPAC.eu: ένα εργαλείο front-office, δηλαδή ένα φυλλάδιο που παρέχει μια γρήγορη επισκόπηση της διαδικασίας με έμφαση σε κάθε στάδιο και στις απαιτήσεις του, και ένα εργαλείο back-office, ένα φυλλάδιο που περιέχει κατευθυντήριες γραμμές για τη διαδικασία MaxiPAC.eu, δηλαδή συμβουλές και υποδείξεις πολύτιμες για το προσωπικό ώστε να καθοδηγεί τους φοιτητές κατά την υποβολή της αίτησης για τη διαδικασία και να διασφαλίζει ότι γνωρίζουν τις προκλήσεις και τα εμπόδια που θα μπορούσαν να συναντήσουν προκειμένου να καταστεί ο δρόμος προς την αναγνώριση βιώσιμος και προσιτός από διάφορες απόψεις (υλικές, ψυχολογικές, οικονομικές κ.λπ.).

Το πρώτο εργαλείο, το φυλλάδιο, προορίζεται ως ένα ενημερωτικό εργαλείο που μπορεί να διανεμηθεί στους φοιτητές που ενδιαφέρονται να εγγραφούν σε μαθήματα και να αξιοποιήσουν την προηγούμενη εκπαίδευση, ώστε να τους παρέχει υποστήριξη σχετικά με τις απαιτήσεις και τα σημαντικά πρόσωπα επικοινωνίας. Περιγράφει το έργο MaxiPAC.eu, τους κύριους στόχους του και στη συνέχεια αναλύει λεπτομερώς κάθε στάδιο/βήμα της ενιαίας διαδικασίας που προτείνεται στο πλαίσιο του έργου (Ανίχνευση ευρωπαϊκών προσόντων, πολλαπλές σύντομες περιπτώσεις, χαρτοφυλάκιο και αξιολόγηση και παρακολούθηση της οικονομικής και ψυχοκοινωνικής κατάστασης των φοιτητών), ώστε να τους ενημερώσει για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες. Από την άλλη πλευρά, το δεύτερο εργαλείο είναι ένα back-office εργαλείο, ένα φυλλάδιο που περιέχει κατευθυντήριες γραμμές για το διοικητικό προσωπικό, χρήσιμες για την αποτελεσματική διαχείριση της αλληλεπίδρασης με τους φοιτητές που ενδιαφέρονται για τη διαδικασία. Κατά συνέπεια, οι κατευθυντήριες γραμμές περιγράφουν κάθε στάδιο/βήμα της διαδικασίας όχι απλώς ως προς τις ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιηθούν για να προχωρήσει η διαδικασία, αλλά μάλλον ως προς τις συμπεριφορές και τις ικανότητες που πρέπει να επιδειχθούν από τη σκοπιά του φορέα που ασχολείται με τη χορηγία της εγγραφής και τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς της.

Ως εκ τούτου, το εργαλείο αυτό παρέχει συγκεκριμένες προτάσεις στο διοικητικό προσωπικό σχετικά με το πώς να συμπεριφέρεται, να ενημερώνει, να ενθαρρύνει και να βεβαιώνεται ότι οι φοιτητές μπορούν να περάσουν με επιτυχία τη διαδικασία. Σε αυτή τη λογική, οι κατευθυντήριες γραμμές προορίζονται ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο χρήσιμο για την ευαισθητοποίηση του διοικητικού προσωπικού σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν για την αλληλεπίδραση με τον συγκεκριμένο στόχο των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών.

Σύμφωνα με αυτές τις παραδοχές, δημιουργήθηκαν επίσης βίντεο με ορισμένους εκπροσώπους του ιταλικού διοικητικού προσωπικού που ασχολούνται με αυτά τα θέματα και με ορισμένους φοιτητές οι οποίοι υποστηρίχθηκαν στην πορεία τους προς την αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσης από το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης (CAP) ή το Πανεπιστήμιο του Μπάρι.

4.3.1 Το Φυλλάδιο

Step 4 Follow up of broad economic and social situation

The final step of the MaxiPAC procedure is the exploration of the broad economic, medical, psychological and social situation of the third-country national.

Tips & hints

Keep an eye on third country national students!
Monitor regularly the intention of the student to stay in the country where he/she studied.

ABOUT THE MAXIPAC PROJECT

MaxiPAC, acronym for Maximising Previously acquired Competence in European Universities, is an Erasmus + Project aiming to maximise previously acquired competeces (degrees and experience) of Third Country Nationals in the European Higher Education System

For more information about the procedure, please contact:

Dr. Aleidis Deville
Thomas More - Kleinhoefstraat 4
2440 Geel - Belgium

aleidis.deville@thomasmore.be

Or visit the website:
maxipac.eu

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

THE MAXIPAC PROCEDURE

A step-by-step Smart Guide for Administrative Staff

THE PROCEDURE IN A NUTSHELL

STEP 1 EUROPEAN QUALIFICATION SCAN
STEP 2 MULTIPLE SHORT CASES
STEP 3 ASSESSMENT AND PORTFOLIO
STEP 4 FOLLOW UP OF BROAD ECONOMIC AND SOCIAL SITUATION

Step 1 European Qualification scan

This step is aimed to collect information about the third country nationals' qualifications, competencies and experiences, using the European Qualification Scan Form;
The MaxiPAC procedure needs to be clearly explained to the third countries national students in terms of: Expenses (e.g., in case of fees); Time; Efforts; Realistic chances to intake and complete the procedure; Students' expectations and institution's requirements.

Tips & hints

Be sensitive but also clear: preparing a detailed check list about the documents that third country national students need to provide is an effective strategy. Don't' forget to ask about the motivations for the enrolment. If language is an obstacle, you can involve a senior international student or you can also use a translator device

Step 2 Multiple short cases

The second step of the procedure consists of submitting some short, written cases to the third country national who is interested in a particular program and would like to start a MaxiPAC procedure

Tips & hints

A comparative table of graduate and post-graduate degrees of your university should be useful in this phase.
Remember that students are very vulnerable in this phase, because they strongly rely upon the possibility that their qualification could be recognized; An ambassador, better if a senior student in the same situation, could be helpful to third country national students to guide them appropriately through the pros and contras of the procedure and to socialize better with the university context.

Step 3 Assessment and portfolio

The third step of the procedure is the preparation of a portfolio and the assessment. Possible pieces of evidence providing experience and competence could be evaluation reports, work experience, papers, reports of practical experience, reflections on cases, publications, final products or presentations, reports from the professional field in which he/she is mentioned, training certificates, etc.

Tips & hints

Develop a bullet list with the things needed for a sound and informative portfolio: it could be useful both for the professionals accompanying the students in this procedure and for the students who undergo such process.
It is also important to give students information about the "demands" of the course namely to inform them about the expectations that are implied in university, as for instance the need to accomplish internship before graduating and the need to discuss a dissertation that should be written down by them in the national language.

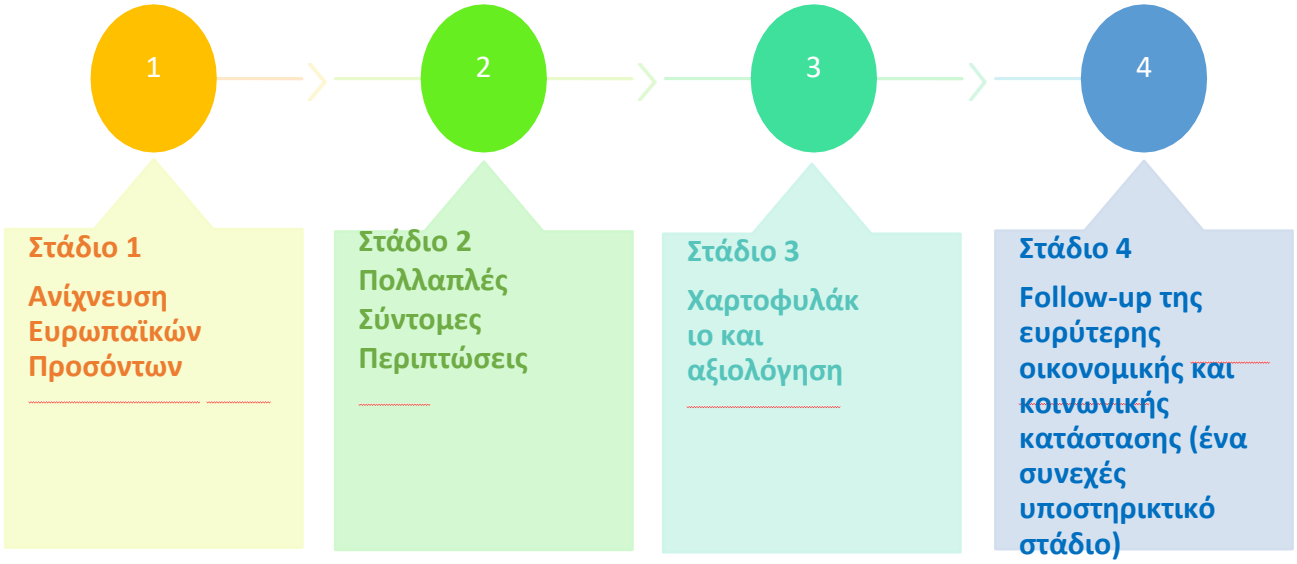
4.3.2 Κατευθυντήριες Γραμμές

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ MaxiPAC.eu: ΕΝΑΣ ΕΞΥΠΝΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ ΜΕ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΝΑ ΕΚΤΕΛΕΣΕΤΕ ΤΟ ΡΟΛΟ ΣΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Σχετικά με το πρόγραμμα MaxiPAC.eu

Το MaxiPAC.eu, ακρωνύμιο του Maximising Previously acquired Competence in European Universities, είναι ένα πρόγραμμα Erasmus+ που στοχεύει στη μεγιστοποίηση των ήδη αποκτημένων ικανοτήτων (πτυχία και εμπειρία) των υπηκόων τρίτων χωρών στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η διαδικασία εν συντομία

Ποιος είναι ο ρόλος σας κατά τη διαδικασία;

Ακολουθούν ορισμένες πληροφορίες για κάθε στάδιο/βήμα και μερικές συμβουλές για το πώς να διαχειριστείτε τη διαδικασία από την πλευρά σας!

ΣΤΑΔΙΟ/ΒΗΜΑ Ι ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Επικέντρωση και επισημάνσεις (highlights)

Το στάδιο/βήμα αυτό αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα προσόντα, τις ικανότητες και τις εμπειρίες των υπηκόων τρίτων χωρών, με τη χρήση του Ευρωπαϊκού Εντύπου Ανίχνευσης Προσόντων.

Η διαδικασία MaxiPAC.eu είναι απαραίτητο να επεξηγηθεί με σαφήνεια στους φοιτητές υπήκοους τρίτων χωρών από την άποψη:

1. Έξοδα (π.χ. σε περίπτωση υποχρέωσης καταβολής διδάκτρων)
2. Χρόνος,
3. Προσπάθεια,
4. Αντικειμενικές πιθανότητες για την πρόσληψη και την ολοκλήρωση της διαδικασίας,
5. Προσδοκίες των φοιτητών και απαιτήσεις του ιδρύματος.

Συμβουλές και υποδείξεις

- Να είστε ευαίσθητοι, ειλικρινείς και διαφανείς με τους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών: είναι σημαντικό να βασίζονται σε εσάς για την εισαγωγή της διαδικασίας!
- Η υποστήριξή σας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη συμπλήρωση των πέντε τμημάτων της ευρωπαϊκής ανίχνευσης προσόντων (European Qualification Scan):
    - Προσωπικές πληροφορίες
    - Γλωσσικές δεξιότητες
    - Περίληψη των προσόντων
    - Επισκόπηση της εμπειρίας
    - Ψηφιακές δεξιότητες

Έξυπνες Ιδέες

- Να είστε ενημερωτικοί και σαφείς: η προετοιμασία ενός λεπτομερούς καταλόγου ελέγχου σχετικά με τα έγγραφα που πρέπει να προσκομίσουν οι φοιτητές υπήκοοι τρίτων χωρών είναι μια αποτελεσματική στρατηγική.
- Βεβαιωθείτε ότι διαθέτετε επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό ζωής και τις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών: χρειάζεστε έγκυρες πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα επόμενα βήματα της διαδικασίας MaxiPAC.eu.
- Μην ξεχνάτε να ρωτάτε για τα κίνητρα εγγραφής και αναγνώρισης και να ενημερώνετε εγκαίρως για την πολυπλοκότητα από την εσωτερική πλευρά.
- Η γλώσσα μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο: αν δεν μιλάτε τη γλώσσα του φοιτητή που ζητά τη διαδικασία, μπορείτε να επιστρατεύσετε έναν πολιτισμικό διαμεσολαβητή, έναν ανώτερο διεθνή φοιτητή ή μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε μια συσκευή αυτόματης μετάφρασης.

ΣΤΑΔΙΟ/ΒΗΜΑ ΙΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Επικέντρωση και επισημάνσεις (highlights)

Το δεύτερο στάδιο/βήμα της διαδικασίας συνίσταται στην υποβολή ορισμένων σύντομων, γραπτών υποθέσεων/περιπτώσεων στον υπήκοο τρίτης χώρας που ενδιαφέρεται για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα και επιθυμεί να ξεκινήσει μια διαδικασία MaxiPAC.eu.

Μετά από αυτό το στάδιο/βήμα, πρέπει να αξιολογήσετε αν ο φοιτητής υπήκοος τρίτης χώρας έχει πιθανότητες να προχωρήσει περαιτέρω τη διαδικασία ή όχι, έχοντας τις απαραίτητες (βασικές) γνώσεις που απαιτούνται για το πρόγραμμα.

Συμβουλές και υποδείξεις

- Πρέπει να είστε προετοιμασμένοι να συγκεντρώσετε πληροφορίες σχετικά με τα θέματα κάθε τομέα σπουδών στο ίδρυμά σας, καθώς και σχετικά με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση διπλώματος,
- Πρέπει να επικοινωνήσετε με τους καθηγητές και τους συντονιστές των μαθημάτων για να τους ζητήσετε να σας βοηθήσουν να συγκρίνετε το περιεχόμενο και τις γνώσεις που κατέχουν οι φοιτητές υπηκόων τρίτων χωρών,
- Οι σπουδαστές υπήκοοι τρίτων χωρών που ενδιαφέρονται για τη διαδικασία μπορεί επίσης να χρειαστεί να πιστοποιήσουν επίσημα τα μαθησιακά τους αποτελέσματα και/ή τη μερική εξειδίκευσή τους (δηλ. λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων) για να προχωρήσουν περαιτέρω στη διαδικασία αναγνώρισης.

Έξυπνες Ιδέες

- Ένας συγκριτικός πίνακας των προ-πτυχιακών και μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών του πανεπιστημίου σας θα είναι χρήσιμος σε αυτή τη φάση.
- Να θυμάστε ότι οι φοιτητές είναι πολύ ευάλωτοι σε αυτή τη φάση, επειδή βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην πιθανότητα να αναγνωριστεί ο τίτλος τους,
- Ένας πρεσβευτής, καλύτερα ένας παλαιότερος φοιτητής που βρίσκεται στην ίδια κατάσταση, θα μπορούσε να είναι χρήσιμος για τους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών, ώστε να τους καθοδηγήσει κατάλληλα στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαδικασίας και να κοινωνικοποιηθούν καλύτερα με το πανεπιστημιακό περιβάλλον.

ΣΤΑΔΙΟ/ΒΗΜΑ ΙΙΙ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Επικέντρωση και επισημάνσεις (highlights)

Το τρίτο στάδιο/βήμα της διαδικασίας είναι η προετοιμασία ενός χαρτοφυλακίου και η αξιολόγηση.

Το χαρτοφυλάκιο είναι ένας φάκελος που συντάσσεται από τον υπήκοο τρίτης χώρας με στοιχεία από την πρακτική του/της για να αποδείξει τις ικανότητες που απέκτησε.

Το πρόγραμμα πρέπει να παρέχει στον υπήκοο τρίτης χώρας μια επισκόπηση των ικανοτήτων που πρέπει να επιτευχθούν σε σχέση με το πρόγραμμα. Για κάθε μαθησιακό αποτέλεσμα, ο υπήκοος τρίτης χώρας πρέπει να παρέχει επισκόπηση της μαθησιακής και εργασιακής του εμπειρίας.

Για να το υποστηρίξει αυτό, θα πρέπει να υποβάλει φάκελο δικαιολογητικών που αποδεικνύουν ότι διαθέτει επαρκή σχετική εμπειρία σχετικά με τα διάφορα μαθησιακά αποτελέσματα και τους αντίστοιχους δείκτες συμπεριφοράς.

Πιθανά αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούσαν να είναι εκθέσεις αξιολόγησης, εργασιακή εμπειρία, έγγραφα, εκθέσεις πρακτικής εμπειρίας, προβληματισμοί σχετικά με μελέτες περίπτωσης, δημοσιεύσεις, τελικά προϊόντα ή παρουσιάσεις, εκθέσεις από τον επαγγελματικό τομέα στον οποίο αναφέρεται, πιστοποιητικά κατάρτισης κ.λπ. Στο χαρτοφυλάκιο μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν τίτλοι σπουδών που έχουν αποκτηθεί προηγουμένως, όπως π.χ. διπλώματα, μαθήματα που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα κ.λπ.

Συμβουλές και υποδείξεις

- Δώστε στους μαθητές έναν κατάλογο των ενδεχόμενων/πιθανών αποδεικτικών στοιχείων που θα ήταν χρήσιμο να παραχθούν και δώστε τους μερικά παραδείγματα: αυτή η στρατηγική θα βοηθήσει να κατανοήσουν τι είδους αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να παραγάγουν και ποια κριτήρια θα ληφθούν υπόψη για την αξιολόγηση των συλλεχθέντων αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. αυθεντικότητα, συνάφεια, ποσότητα κ.λπ.).
- Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές θα εξοικονομήσουν χρόνο, διότι η εξεύρεση, η προετοιμασία και η συλλογή όλων των αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να είναι χρονοβόρες και αγχωτικές διαδικασίες.
- Μην ξεχάσετε να δείξετε στους μαθητές τις εναλλακτικές λύσεις που θα μπορούσαν να υπάρξουν σε περίπτωση αποτυχίας της διαδικασίας και να τους υποστηρίξετε από ψυχολογική άποψη: βρίσκονται σε μια χώρα υποδοχής.

Έξυπνες Ιδέες

- Καταρτίστε έναν κατάλογο με τα απαραίτητα στοιχεία για ένα υγιές και κατατοπιστικό χαρτοφυλάκιο: θα μπορούσε να είναι χρήσιμο τόσο για τους επαγγελματίες που συνοδεύουν τους μαθητές σε αυτή τη διαδικασία, όσο και για τους μαθητές που υποβάλλονται σε αυτή τη διαδικασία.
- Είναι επίσης σημαντικό να δοθούν στους φοιτητές πληροφορίες σχετικά με τις "απαιτήσεις" του μαθήματος, δηλαδή να ενημερωθούν για τις προσδοκίες που συνεπάγεται το πανεπιστήμιο, όπως για παράδειγμα η ανάγκη να ολοκληρώσουν πρακτική άσκηση πριν από την αποφοίτηση και η ανάγκη να συζητήσουν μια διπλωματική εργασία που θα πρέπει να καταγραφεί από τους ίδιους στην εθνική γλώσσα.

ΣΤΑΔΙΟ/ΒΗΜΑ IV FOLLOW-UP ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (ΕΝΑ ΣΥΝΕΧΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)

Επικέντρωση και επισημάνσεις (highlights)

Το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας MaxiPAC.eu είναι η διερεύνηση της ευρύτερης οικονομικής, ιατρικής, ψυχολογικής και κοινωνικής κατάστασης του υπηκόου τρίτης χώρας..

Εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το στάδιο/βήμα 3 - χαρτοφυλάκιο και αξιολόγηση - είναι γενικά σε θέση να ξεκινήσει τη φοίτηση με απαλλαγές.

Για να μεγιστοποιηθούν οι πιθανότητες επιτυχίας στο πρόγραμμα σπουδών του, το ευρύ κοινωνικό πλαίσιο που βιώνει ο φοιτητής εξισορροπείται με τον φόρτο εργασίας. Η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών καθιστά συχνά δύσκολη την παρακολούθηση ενός προγράμματος σπουδών πλήρους φοίτησης.

Στο στάδιο/βήμα 4 - Ψυχοκοινωνική υποστήριξη (ένα συνεχές συνοδευτικό στάδιο), εξετάζετε την κατάσταση του κοινωνικού πλαισίου μαζί με τους υπηκόους τρίτων χωρών.

Συμβουλές και υποδείξεις

- Προσέξτε τους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών!!!
- Να παρακολουθείτε τακτικά την πρόθεση του/της φοιτητή/τριας να παραμείνει στη χώρα όπου σπούδασε!!!

Έξυπνες Ιδέες

Για τη διασφάλιση των προϋποθέσεων για μια επιτυχή ένταξη προβλέψτε έναν πρεσβευτή (άλλος φοιτητής τρίτης χώρας) ως θετικό παράδειγμα ακαδημαϊκής ένταξης ή έναν μέντορα (καθηγητή και/ή ομότιμο φοιτητή) που γνωρίζει πώς λειτουργεί το πανεπιστήμιο.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας: sportello.cap@uniba.it ή επισκεφτείτε το site : http://www.MaxiPac.eu

4.3.3 Βίντεο

https://youtu.be/1H0UneF7WxQ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Video testimony from Noreen Suleman, a refugee student enrolled in the second year of the Uniba Master's Degree Course in "Public, Social and Business Communication Sciences".

https://youtu.be/PslFVHcF-I'Q

https://youtu.be/JSYxGw25wYI

https://youtu.be/q5WkIqh-MNQ

5. Προτάσεις Πολιτικής

5.1 Προτάσεις Πολιτικής σε διεθνές επίπεδο

Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο μετά τη Σύμβαση της Λισαβόνας του 1997, οι δεξιότητες που αποκτούν οι πολίτες τρίτων χωρών εξακολουθούν να μην είναι εύκολα αναλώσιμες στο σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στην αγορά εργασίας. Ομοίως, τα εκπαιδευτικά προσόντα δεν αναγνωρίζονται πάντα ως ισοδύναμα στον κόσμο της εκπαίδευσης. Η καθυστέρηση στην αναγνώριση ενός εκπαιδευτικού προσόντος παράγει μια "απαξίωση" του πολιτιστικού κεφαλαίου των μεταναστών, οι οποίοι έτσι θεωρούνται "χαμηλής ειδίκευσης", περιορίζοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα πρόσβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην αγορά εργασίας. Κατά συνέπεια, οι μετανάστες δεν μπορούν να συνεχίσουν την πορεία τους προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ακαδημαϊκή και κοινωνική ένταξη.

Η εκπαιδευτική στρατηγική της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες "Εκπαίδευση των προσφύγων 2030: Μια στρατηγική για την ένταξη των προσφύγων" υποστηρίζει εδώ και καιρό τη σημασία της προώθησης, επίσης σε πανεπιστημιακό επίπεδο, των συνθηκών, των συμπράξεων, των συνεργασιών και των προσεγγίσεων που εγγυώνται σε όλους τους νέους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο μια ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και με ισότητα. Αυτό επιβεβαιώνεται επίσης στο "Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες", το οποίο εγκρίθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2017 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και στο οποίο τονίζεται ότι "*Σύμφωνα με τους εθνικούς εκπαιδευτικούς νόμους, τις πολιτικές και τον προγραμματισμό, και προς υποστήριξη των χωρών υποδοχής, τα κράτη και οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς θα συνεισφέρουν πόρους και εμπειρογνωμοσύνη για την επέκταση και την ενίσχυση της ποιότητας και της συμμετοχικότητας των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των παιδιών προσφύγων και των παιδιών της κοινότητας υποδοχής (αγοριών και κοριτσιών), των εφήβων και των νέων στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση".*

Ακόμα και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) υποστηρίζει εδώ και καιρό τα ΑΕΙ στο να βοηθούν τους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών να έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρέχοντας συγκεκριμένα εργαλεία που ευνοούν την ανταλλαγή δεξιοτήτων και θετικών εμπειριών ένταξης και βέλτιστων πρακτικών εντός και μεταξύ των πανεπιστημίων (για παράδειγμα, με το πρόγραμμα Mentorship). Στο πλαίσιο των διαδικασιών για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών της αλλοδαπής που αποκτούν οι νέοι μετανάστες στην ευρωπαϊκή χώρα στην οποία διαμένουν, το έργο που επιτελείται από το δίκτυο NARIC που προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το δίκτυο ENIC που προωθείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την UNESCO (Περιφέρεια Ευρώπης) είναι ζωτικής σημασίας. (http://www.enic-naric.net)

Παρά το γεγονός ότι οι διεθνείς πολιτικές και ιδίως οι ευρωπαϊκές πολιτικές δίνουν όλο και μεγαλύτερη προσοχή στις διαδικασίες ένταξης των φοιτητών από τρίτες χώρες, η υγειονομική κρίση COVID-19 κατέστησε ακόμη πιο εμφανείς τις προϋπάρχουσες ανισότητες και προσδιόρισε έναν σημαντικό κίνδυνο αύξησης της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού (European Commission, 2021).

Όταν εξετάζουμε τις εκπαιδευτικές ανάγκες των προσφύγων, η σημασία της πρόσβασης σε ευκαιρίες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι γνωστή. Στο πλαίσιο αυτό, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) στην τελευταία έκθεση για τους πρόσφυγες και την εκπαίδευση "*Staying the Course: The Challenges Facing Refugee Education*", θέτει ως στόχο το 15% των προσφύγων να έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 2030 (σήμερα είναι 5%) (UNHCR, 2021). Η έκθεση σημειώνει πώς οι νέοι

πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο προσπαθούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, παρά τις σοβαρές δυσκολίες που επιβάλλει η πανδημία COVID-19.

Με το νέο σχέδιο δράσης για την ένταξη και ενσωμάτωση 2021-2027, δίνεται ακόμη μεγαλύτερη προσοχή στις δεξιότητες των μεταναστών και στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους διαδρομές, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαδικασίες αναγνώρισης των προσόντων και των δεξιοτήτων που αποκτώνται, συμπεριλαμβανομένων και των γλωσσικών δεξιοτήτων.

Για τους λόγους αυτούς, σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι σημαντικό να ενεργοποιηθούν διαδικασίες αξιολόγησης, όπως αυτές που αναπτύχθηκαν από το έργο MaxiPAC.eu, για να υποστηριχθεί η αρχή της ισότιμης πρόσβασης (και επιτυχίας) των προσφύγων στις διαδρομές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με αυτόν τον τρόπο θα είναι δυνατόν να διασφαλιστεί το δικαίωμα στις σπουδές και στη δια βίου μάθηση, επίσης μέσω της καθοδήγησης και της υποστήριξης από ομοτίμους.

Σε διεθνές επίπεδο, επομένως, συνιστάται η παρέμβαση των πολιτικών για την προώθηση όχι μόνο της εφαρμογής των διατάξεων των διεθνών συμβάσεων (της Γενεύης, της Λισσαβόνας, της Μπολόνια), αλλά και για την ενίσχυση:

- των Πανεπιστημιακών διαύλων για τη συνέχιση των σπουδών που έχουν διακοπεί στη χώρα τους και άμεση πρόσβαση σε πανεπιστήμια μέσω διεθνών συμφωνιών και πρωτοκόλλων δικτύου,
- των διαδικασιών αναγνώρισης και επικύρωσης των τυπικών, άτυπων και μη τυπικών δεξιοτήτων που θα εφαρμοστούν ακόμη και μετά ή παράλληλα με την εγγραφή στα πανεπιστήμια, ως εγγύηση του δικαιώματος της δια βίου μάθησης,
- της αναγνώρισης των τυπικών, άτυπων και μη τυπικών δεξιοτήτων, μαζί με την καθοδήγηση από ομοτίμους, την υποδοχή, τον προσανατολισμό, την ακαδημαϊκή ένταξη και την κοινωνική συνοχή και υποστήριξη για τη μείωση του κινδύνου εγκατάλειψης των πανεπιστημιακών σπουδών.

5.2 Προτάσεις Πολιτικής σε εθνικό επίπεδο

Στην Ιταλία, τα πανεπιστήμια που ακολουθούν το "**Μανιφέστο για τα Πανεπιστήμια χωρίς αποκλεισμούς**", ένα δίκτυο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης των προσφύγων στο σύστημα των ΑΕΙ, εστιάζοντας στην αναγνώριση των τίτλων σπουδών, στην παροχή υποτροφιών για φοιτητές και ερευνητές με διεθνή προστασία, καθώς και άλλων κινήτρων που αποσκοπούν, για παράδειγμα, στην υποστήριξη της σίτισης και της στέγασης, στην υποστήριξη των σπουδών και της αστικής κινητικότητας, στις συμβουλευτικές υπηρεσίες, στην ψυχολογική υποστήριξη. Προωθούν επίσης, μέσω της συμμετοχής της τοπικής κοινότητας, πρωτοβουλίες ιδιωτικής χορηγίας που απευθύνονται σε φοιτητές και ερευνητές με διεθνή προστασία. Αναλαμβάνουν επίσης να ενεργοποιήσουν τους πανεπιστημιακούς διαύλους για τους πρόσφυγες καθηγητές, φοιτητές και ερευνητές, προβλέποντας την ετήσια είσοδο ποσοστώσεων φοιτητών προσφύγων που διαμένουν σε τρίτες χώρες, να ευνοήσουν συμπληρωματικές νόμιμες οδούς εισόδου για τους πρόσφυγες και να διευκολύνουν την ένταξή τους στην κοινωνία και το ακαδημαϊκό περιβάλλον. Επιπλέον, τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα του Μανιφέστου αναλαμβάνουν να προσφέρουν στους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών οικονομική στήριξη για την κάλυψη των πανεπιστημιακών εξόδων και των σχετικών δαπανών συντήρησης, καθώς και ειδικές υπηρεσίες πληροφόρησης, υποστήριξης και προσανατολισμού και να προωθήσουν τη συμμετοχή στην ακαδημαϊκή ζωή των προσφύγων φοιτητών και ερευνητών, υποστηρίζοντάς τους επίσης στη δημιουργία των συλλόγων τους ή προσφέροντάς τους υπηρεσίες ψυχολογικής συμβουλευτικής με στόχο κυρίως τη διατήρηση των σπουδών τους.

Πολλά εμπόδια εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι σπουδαστές υπήκοοι τρίτων χωρών για την αναγνώριση των δεξιοτήτων τους σε μη τυπικά και άτυπα πλαίσια μάθησης, επίσης λόγω της διάρκειας και της πολυπλοκότητας των πρακτικών αναγνώρισης και της περιορισμένης ανάπτυξης πολιτικών υποστήριξης υπέρ της ένταξής τους στο κοινωνικό πλαίσιο και την αγορά εργασίας. Επιπλέον, υπάρχει μερικές φορές η ευρέως διαδεδομένη αντίληψη ότι η ανάγκη για επαναξιολόγηση της δικής μας πορείας σπουδών και/ή εργασίας δεν εξαρτάται από την κατοχή υψηλών προσόντων που αποκτήθηκαν στις χώρες καταγωγής μας. Για τους λόγους αυτούς, είναι ζωτικής σημασίας να αναληφθούν σε εθνικό επίπεδο όλες οι δυνατές πρωτοβουλίες για να διασφαλιστεί το δικαίωμα στη δια βίου μάθηση του πρόσφυγα (Νόμος 92/2012). Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγνώρισης των προσόντων που απευθύνονται στους πρόσφυγες, η Ιταλία είναι ένα από τα λίγα κράτη μέλη που ήδη πριν από είκοσι χρόνια προέβλεψε την εσωτερική κύρωση της "Σύμβασης για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Περιοχή" (Σύμβαση της Λισαβώνας), με το Νόμο αριθ. 148 του 2002, "Κύρωση και εκτέλεση της Σύμβασης για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Περιοχή και κανόνες για την προσαρμογή του εσωτερικού συστήματος". Ο νόμος αυτός καθιερώνει για πρώτη φορά τη διαδικασία της "οριστικοποιημένης αναγνώρισης", καθορίζοντας τα ακριβή στάδια/βήματα για την αξιολόγηση της ισοτιμίας των τίτλων πρώτου, δεύτερου και τρίτου επιπέδου που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό (Άρθρο 9 του Νόμου 148/2022).

Συνιστάται, επομένως, να υιοθετηθεί σε εθνικό επίπεδο η διαδικασία της "οριστικοποιημένης αναγνώρισης", ιδίως για τους πρόσφυγες που δεν επιθυμούν να σπαταλήσουν το πολιτιστικό κεφάλαιο που έχουν αποκτήσει προηγουμένως, αλλά επιθυμούν να ενισχύσουν την προηγούμενη εκπαίδευση και/ή εμπειρία τους για να ξαναρχίσουν/συνεχίσουν τις σπουδές τους και να βελτιώσουν την επαγγελματική τους κατάσταση που διακόπηκε ξαφνικά από τη μεταναστευτική τους κατάσταση (Scardigno et al, 2019). Επιπλέον, συνιστάται η εφαρμογή του πρόσφατου άρθρου 1 του ν. 1 παρ. 28- του Νόμου αριθ. 15/2022. Ο νόμος αυτός ορίζει ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υπεύθυνα για τη νομική αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό, ανεξάρτητα από την υπηκοότητα που κατέχουν, η οποία ισχύει και για τους τίτλους σπουδών που αποκτήθηκαν σε χώρες εκτός εκείνων που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση της Λισαβόνας (αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια), σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου αριθ. 148.

5.3 Προτάσεις Πολιτικής σε επίπεδο Πανεπιστημίων

Σε συνέχεια της Σύμβασης της Λισαβόνας, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να εισάγουν και να χρησιμοποιούν μια δίκαιη, διαφανή και αποτελεσματική αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων προσόντων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό από τους κατόχους καθεστώτος πρόσφυγα ή καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ακόμη και αν δεν υπάρχει πιστοποίηση από το κράτος στο οποίο αποκτήθηκε το προσόν. Το 2019 τα ιταλικά πανεπιστήμια υπέγραψαν το "**Μανιφέστο για τα Πανεπιστήμια χωρίς αποκλεισμούς**", το οποίο προτάθηκε από το δίκτυο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και αποσκοπούσε στη βελτίωση της πρόσβασης των προσφύγων στο σύστημα ΑΕΙ, εστιάζοντας στην αναγνώριση των τίτλων σπουδών. Αυτό αποτελεί επίσης το κύριο αντικείμενο του έργου MaxiPAC.eu.

Τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ινστιτούτα που προσχωρούν στο Μανιφέστο παρέχουν πληροφορίες και βοήθεια στους πρόσφυγες σχετικά με τις διαδικασίες αναγνώρισης των τίτλων σπουδών και των προσόντων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό, λαμβάνοντας υπόψη ότι, για λόγους προστασίας και σύμφωνα με το άρθρο 1 του Συντάγματος. 25 της Σύμβασης της Γενεύης, τα ιδρύματα δεν μπορούν να ζητήσουν από τους πρόσφυγες οποιεσδήποτε παροχές που συνεπάγονται προσφυγή στις αρχές της χώρας καταγωγής (πρεσβείες και προξενεία). Πιο συγκεκριμένα, το CIMEA, **Κέντρο Πληροφόρησης για την Ακαδημαϊκή Κινητικότητα και την Ισοδυναμία** (δίκτυο Enic-Naric), είναι υπεύθυνο για την υπηρεσία

πιστοποίησης και συγκρισιμότητας των ιταλικών και ξένων τίτλων σπουδών. Ορισμένα ιταλικά πανεπιστήμια (π.χ. Sassari, Τορίνο, Ρώμη) χρησιμοποιούν το EQPR (Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Προσόντων για πρόσφυγες) για την εγγραφή των προσφύγων φοιτητών σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Επιπλέον, το CIMEA προωθεί την Ομάδα Εθνικών Ανταποκριτών για το Πλαίσιο Προσόντων.

Το Πανεπιστήμιο του Μπάρι, όπως και πολλά άλλα ιταλικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, διαθέτει μια πολύ επίσημη διαδικασία για την αναγνώριση των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί στο παρελθόν. Στις περιπτώσεις τυπικής εκπαίδευσης, ο υποψήφιος πρέπει να στείλει όλα τα επίσημα έγγραφα σχετικά με τις εξετάσεις, τις πιστωτικές μονάδες, τους μαθησιακούς στόχους και την τελική επίσημη αξιολόγηση σε μια επιτροπή που ορίζεται από κάθε πρόγραμμα σπουδών και αποτελείται από καθηγητές ειδικούς στον τομέα. Η επιτροπή αυτή αναλύει τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων μαθησιακών διαδρομών και τη δυνατότητα αναγνώρισης ενδεχόμενων πιστωτικών μονάδων ή/και εξετάσεων. Στο τέλος διατυπώνει επίσημα τη συμφωνία ή τη διαφωνία της με τη μερική ή/και πλήρη αναγνώριση των προηγουμένως αποκτηθεισών δεξιοτήτων. Σε περίπτωση μερικής αναγνώρισης ο υποψήφιος θα πρέπει να προσθέσει εξετάσεις στην επαγγελματική του σταδιοδρομία προκειμένου να συγκεντρώσει τις πιστωτικές μονάδες που απαιτούνται για το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών. Η ίδια διαδικασία που χρησιμοποιείται με τους συμπατριώτες χρησιμοποιείται και για τις χώρες της ΕΕ.

Ωστόσο, υπάρχει επίσης η δυνατότητα να ζητηθεί η αναγνώριση της ισοδυναμίας των πτυχίων που έχουν αποκτηθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ ή η αναγνώριση των πιστωτικών μονάδων: με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές μπορούν να εγγραφούν απευθείας σε μαθήματα πτυχίου πρώτου και δεύτερου επιπέδου ή να έχουν περικοπή των πιστωτικών μονάδων. Οι διαδικασίες που έχουν υιοθετηθεί μέχρι σήμερα από τα ιταλικά πανεπιστήμια, ακόμη και τα πιο πολιτισμικά ευαίσθητα, όπως αυτά που ακολουθούν το Μανιφέστο, έχουν δύο όρια:

1) Δεν εγγυώνται πλήρως το "δικαίωμα στη δια βίου μάθηση" των σπουδαστών υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς περιορίζονται στη συγκρισιμότητα των τυπικών εκπαιδευτικών προσόντων, αφήνοντας εκτός όλο το φάσμα των δεξιοτήτων που αποκτώνται σε άτυπα και μη τυπικά πλαίσια,
2) Δεν επιτρέπουν στα πανεπιστήμια να είναι αυτόνομα στην αξιολόγηση των προηγουμένως αποκτηθέντων τίτλων σπουδών των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών. Οι διαδικασίες αυτές εξακολουθούν να καθιστούν τα πανεπιστήμια εξαρτημένα από υπουργικούς φορείς όπως το CIMEA, μειώνοντας επίσης την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του διοικητικού προσωπικού που εμπλέκεται στις διαδικασίες αναγνώρισης και ενίσχυσης του Πολιτιστικού Κεφαλαίου των ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Ως εκ τούτου, είναι ανάγκη να υιοθετηθεί η διαδικασία MaxiPAC.eu, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό μιας ενιαίας διαδικασίας, απλοποιώντας τα κριτήρια για την πρόσβαση σε συγκεκριμένους τίτλους σπουδών πρώτου και δεύτερου επιπέδου, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης και τις διοικητικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την επισημοποίηση της εγγραφής των δικαιούχων φοιτητών. Αυτή η προ-αξιολόγηση των εκπαιδευτικών τίτλων που είχαν αποκτηθεί στο εξωτερικό θα επιτρέψει στους υπηκόους τρίτων χωρών να επιλέξουν ενεργά την εκπαίδευση και την κατάρτισή τους, να προωθήσουν την ένταξη και την ακαδημαϊκή ενσωμάτωση: δύο σημαντικά ζητήματα που πρέπει να ενισχυθούν για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της δια βίου μάθησης στην ενήλικη ζωή.

5.4 Εν συντομία: Συστάσεις για τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους φορείς χάραξης πολιτικής

Τα αποτελέσματα που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο του Παραδοτέου 2 για το έργο MaxiPAC.eu παρήγαγαν συστάσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν ως εξής:
Σε διεθνές επίπεδο:

- Προτείνουμε την ανάπτυξη πολιτικών που αποσκοπούν στην προώθηση της επικαιροποίησης των κύριων διεθνών συμβάσεων (της Γενεύης, της Λισαβώνας, της Μπολόνια), μέσω ειδικών διεθνών συμφωνιών και πρωτοκόλλων δικτύου, επιτρέποντας στους φοιτητές υπηκόους τρίτων χωρών να συνεχίσουν/επανεκκινήσουν τις σπουδές τους, να επικυρώσουν και να αναγνωρίσουν τις τυπικές, άτυπες και μη τυπικές γνώσεις που έχουν αποκτήσει προηγουμένως, ενισχύοντας το ανθρώπινο κεφάλαιό τους και προωθώντας την κοινωνική ένταξη.
- Παράδειγμα τέτοιων θετικών εμπειριών αποτελεί, το έργο University Corridors for Refugees (UNICORE 4.0) το οποίο προωθήθηκε από 32 ιταλικά πανεπιστήμια με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του ιταλικού Υπουργείου Εξωτερικών και Διεθνούς Συνεργασίας και πολλών άλλων μη-κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) για την προώθηση των ευκαιριών για τους πρόσφυγες προκειμένου να συνεχίσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευσή τους στην Ιταλία, επωφελούμενοι από την απαλλαγή υποχρέωσης καταβολής διδάκτρων και την οικονομική υποστήριξη όσον αφορά δαπάνες για αεροπορικά εισιτήρια και έκδοση βίζας, καθώς και τη χορήγηση υποτροφίας σπουδών για να τους βοηθήσει κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ιταλία.

Σε εθνικό επίπεδο:

- Συνιστούμε τη βελτίωση της υιοθέτησης της διαδικασίας "οριστικοποιημένης αναγνώρισης", η οποία εισήχθη στην Ιταλία μετά τη Σύμβαση της Λισαβόνας από το 2007. Μέσω αυτής της διαδικασίας, η οποία εκδίδεται από το CIMEA (ένα εθνικό δίκτυο πληροφόρησης για την ακαδημαϊκή κινητικότητα) οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που είχαν αποκτήσει προηγουμένως, έχοντας τη δυνατότητα να ξαναρχίσουν/συνεχίσουν τις σπουδές τους ή/και να ενισχύσουν το ανθρώπινο κεφάλαιό τους και να εισέλθουν στην αγορά εργασίας..

Σε πανεπιστημιακό επίπεδο:

- Συνιστούμε τα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αποκτήσουν την αυτονομία τους στην αξιολόγηση των τίτλων σπουδών των υπηκόων τρίτων χωρών, ακόμη και αν εξακολουθούν να συνεργάζονται με ορισμένα εθνικά και διεθνή δίκτυα, όπως το ENIC-NARIC ή το CIMEA.

5. Συμπέρασμα

Παρά την αυξημένη παραγωγή συστάσεων και κατευθύνσεων για τις εκπαιδευτικές πολιτικές, η εγγραφή φοιτητών από τρίτες χώρες στα πανεπιστήμια εξακολουθεί να αποτελεί μια δύσκολη πρόκληση όσον αφορά τις ενσωματωμένες πρακτικές και τις συστημικές διαδικασίες στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Το φαινόμενο της μετανάστευσης, η ένταξη και τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθούν να παρουσιάζουν δομικές ασυνέπειες. Από αυτή την άποψη, τα προβλήματα πρόσβασης των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών, παρά την υποστηριζόμενη μαζικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εξακολουθούν να υφίστανται και να εγείρουν ανησυχίες όσον αφορά την πραγματική ένταξη και την πρακτική της εκπαίδευσης με καλή ανταπόκριση. Ένας σημαντικός όγκος βιβλιογραφίας έχει καταγράψει τους παράγοντες (σε θεσμικό, διαρθρωτικό και προσωπικό επίπεδο) που επηρεάζουν την ένταξη και επηρεάζουν τη συμμετοχή, καθώς και τις μαθησιακές επιδόσεις των φοιτητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Ωστόσο, υπάρχουν λίγα αξιόπιστα στοιχεία για αποτελεσματικές και συστηματικές πρακτικές ένταξης. Η επεξεργασία της αλληλεπίδρασης των δομών ευκαιριών των κοινωνιών υποδοχής (και, συνεπώς, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) με τις ατομικές ανάγκες, τους πόρους και τις προτιμήσεις αποτελεί στρατηγικό εφόδιο για να ανταποκριθούμε κατάλληλα και υπεύθυνα σε ζητήματα ισότητας.

Σημαντικά προβλήματα παραμένουν προς επίλυση:

- Εξασφάλιση μιας υγιούς, βιώσιμης και με γνώμονα την ισότητα διαδικασίας αναγνώρισης των προσόντων και ικανοτήτων των φοιτητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο,
- Διευκόλυνση της μεταφοράς των πανεπιστημιακών εκπαιδευτικών πολιτικών σε βιώσιμες και αποτελεσματικές πρακτικές,
- Μείωση των κύριων κρίσιμων σημείων, των εμποδίων και των ανεπαρκειών που επηρεάζουν την εφαρμογή της διαδικασίας αναγνώρισης,
- Ανταλλαγή των καλών πρακτικών της πανεπιστημιακής αναγνώρισης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πορείας των φοιτητών υπηκόων τρίτων χωρών.

Το έργο MaxiPAC.eu, Παραδοτέο 2, από αυτή την άποψη, μπορεί να είναι χρήσιμο για τη χάραξη μελλοντικών συζητήσεων και περαιτέρω εκπαιδευτικών έργων και ερευνητικών μελετών για την αντιμετώπιση των επίμονων διαρθρωτικών ανισοτήτων στα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ένταξη είναι μια πολιτική που αναγνωρίζει την ποικιλομορφία ως πρότυπο και δημιουργεί συνθήκες ώστε όλοι να μπορούν να συμμετέχουν. Συνδέεται με τη δημοκρατική συμμετοχή εντός και εκτός της εκπαίδευσης.

Προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξη, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η επάρκεια των δομών και των συστημάτων να ανταποκρίνονται στην ποικιλομορφία με τρόπους που να αποδίδουν σε όλους την ίδια αξία. Πρώτα απ' όλα, ένα πανεπιστήμιο χωρίς αποκλεισμούς απαιτεί έναν νέο τρόπο σκέψης. Αυτό είναι σημαντικό για τη στάση των εμπλεκομένων φορέων, όπως οι συμφοιτητές, οι καθηγητές, το διοικητικό προσωπικό ή η διοίκηση του "δικτύου πανεπιστημίων χωρίς αποκλεισμούς".

Η διαδικασία MaxiPAC.eu, τέλος, θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των φοιτητών των υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και των φοιτητών των Πανεπιστημίων. Η διαδικασία επιχειρεί να ξεπεράσει τα όρια που επισημάνθηκαν και μόλις υιοθετηθεί στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εταιρικού σχήματος του MaxiPAC.eu θα αποτελέσει παράδειγμα για όλα τα πανεπιστήμια.